

Moderaternas väg

Det senaste numret av Svensk Linje (nr 7/75) innehåller en intressant ledare med rubriken "Idé eller intressen". Det är Moderata Samlingspartiets väg som diskuteras. Ledaren publicerades lagom till partistämman i oktober och kan sägas spegla aktuella stämningar inom partiets yngre led.

Artikeln går ut på följande. Moderata Samlingspartiet har mer och mer kommit att tona fram som ett liberalt parti. Partiet kännetecknas idag mera av ett slags individcentrerad liberalism än av konservatism. Ändå uppfattas det i stor utsträckning som konservativt i sitt konkreta handlande.

Denna konservatism beror enligt tidskriften på att partiet intressefäst har sin förankring hos grupper, som inte stått i centrum för de senaste årens reformpolitik: missgynnade och missnöjda löntagare i högre inkomstkikt, företagare, jordbrukare, villaägare osv. Därmed har det idépolitiska budskapet hos Moderata Samlingspartiet – idag sammanfattat under rubriken "den nya individualismen" – kommit att tjäna som en vacker fasad, bakom vilken döljer sig i huvudsak samma gamla intressepolitik som tidigare. Vad partiet står för tar mera fasta på att öka de redan välbeställdas frihet, menar Svensk Linje. Det är nödvändigt att se till att den nya individualismen praktiskt kommer att omfatta alla medborgargrupper. Detta kräver ett förnyat programarbete, främst på det socialpolitiska området, och en intensifierad idépolitisk debatt inom partiet. "Någon sådan har inte förts under Gösta Bohmans oinskränkta makt", heter det i artikeln, där respekten för Gösta Bohmans person tydligt blandas med otålighet över hans kon-

servatism.

Enligt Svensk Linje måste Moderata Samlingspartiet nu bestämma sig för vilken väg det skall välja. Antingen måste partiet utveckla ett individriktat och i huvudsak liberalt program, som då måste utformas så att det kan passa i princip alla medborgargrupper. Eller också får partiet acceptera en utveckling med allt starkare inslag av intressepolitik. Tidskriften säger sig visserligen förstå, att alla inslag av intressepolitik inte kan elimineras ur ett politiskt partis budskap, men finner det ändå djupt beklagligt om partiet skulle välja den senare vägen.

Det är sannolikt en missuppfattning att partiet skulle stå inför ett val av detta slag. Det typiska för partier i vår typ av demokrati är just att de grundar sig på en kombination av intresse- och idépolitik. Problemen uppkommer då endera av dessa komponenter helt tar överhanden, eller då de blir så inkonsistenta att budskapet inte längre "hängar ihop". Moderata Samlingspartiet har knappast drabbats av någondera åkomman.

Visst går det att tänka sig renodlade idépartier. På sätt och vis kan folkpartiet sägas vara ett sådant parti. Men det är också dess avgörande svaghet. Till syvende och sist handlar politiken ju ändå om påtagliga ting, om skatter och priser, mark och bostäder, utbildning och arbete. Det ligger ingenting fullt i att de politiska partierna försöker tillvarata olika medborgargruppernas intressen i dessa avseenden. Det är inte förrän idéerna går hand i hand med ett intresse som de blir till en politisk kraft av betydelse. Om idéerna inte förankras hos grupper, som har ett påtagligt intresse av att se idéerna omsatta i

praktiskt handlande, får politiken lätt ett akademiskt drag. Per Ahlmark är en typisk representant för denna idépolitiska skola.

Samtidigt konstaterar Svensk Linje själv att "stora medborgargrupper avsaknad av starka intresseorganisationer börjar utgöra ett reellt samhällsproblem". Och vad beror det på? Jo, de borgerliga partierna har fått en allt lösare anknytning till viktiga intressegrupper, samtidigt som socialdemokratin för sin del aldrig kunnat tänka sig att släppa den starka kopplingen till sin intresseorganisation, LO. Detta har alltid varit socialdemokraternas politiska styrka. Då nu också TCO valt att agera som socialdemokratisk stödorganisation, har intressebalansen i det svenska samhället kommit att allvarligt rubbas. På den socialistiska sidan finns nu en enorm maktkonstellation LO/TCO/SAP, och det fordras en verklig kraftansträngning för att skapa en motvikt. Den motvikten lär vi inte åstadkomma genom att Moderata Samlingspartiet avsäger sig allt samröre med intressegrupper.

Tvärtom gäller det att på ett konstruktivt sätt utnyttja det enkla faktum, att betydande grupper idag faktiskt känner sig fackligt och politiskt skyddslösa. Kan det sedan förenas med ett idépolitiskt budskap – och det kan det – är det bara så mycket bättre.

Men det får inte betyda – och det är kanske vad Svensk Linje främst är ute för att säga – en slentrianmässig satsning på gamla och krympande intressegrupper i samhället. Partiet måste inse att både jordbrukargruppen och hemmafrugruppen idag utgör minoriteter även inom partiets egen väljarkår. De skall naturligtvis finnas med i bilden. Men de får inte bli de intressegrupper, kring vilka oppositionspolitiken byggs upp.

Här är det viktigt med politisk klarsyn. Kanske är tiden, som Svensk Linje hävdar, mogen för ett förnyat programarbete kring några nya frågeställningar. I det arbetet har partiledningen all anledning att noga lyssna på de yngre moderater, som spelade en så framträdande roll i debatterna vid årets partistämma.